

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratiei se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 45.

— Sibiu, Mercuri 8/20 Juniu. —

1883.

Abonamentu nou la

„Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu VI-lea, carele se incepe din 1/13 Juliu 1883 si ese regulatu de dóue-ori pe septemana.

Pretiu este insemnatu de asupra si alaturea cu titulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In Romani'a totu numai cu 8 fl. pe anu, daca se prenumera directu la post'a Romaniei. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atátu mai regulata, cu cátu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacare anu in tóte regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publiculu.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei, in dosu. A se adressá de a dreptulu cãtra redactiune: Sibiu, Piatia mica 27.

Respunsu ungurescu in cestiunea Dunarei.

Diariulu „Nemzet“, celu mai acreditatu in tóta Ungari'a cá organu ministeriale in limb'a magiara, in primulu seu din Nr. 156 Juniu 8 dupa nenumeratele discussiuni urmate asupra cestiunei danubiane, dete unu respunsu asia de respicatu, precum tocma erá de doritu cá se'lu audia toti cãti se interessédia nu numai de cestiunea acésta, ci si de totu viitoriulu tieriloru spalate de apele Dunarei inferióre. Adeca dupa „Nemzet“: Nu alt'a, ci numai natiunea magiara are missiunea cea mare de a duce civilizatiunea apuséna in Orientu si inca cu ajutorulu limbei magiare. Nu alt'a, ci natiunea magiara are se fia dómna la Dunarea de josu preste tierile si popórale asiediate in acea parte a Orientulu. Temeiurile produse de „Nemzet“ pentru domni'a magiara preste tóte tierile dintre Carpati, Marea négra, Balcani si Marea adriatica se potu resuma precum urmédia:

Portile de feru sunt portile Orientulu. Ele inse au fostu incuiate timpu indelungatu. Pe jumetate sunt inchise si astadi. Cá si cum natur'a le-ar fi facutu inadiusu intre Resaritu si Apusu, cá se fia miediuna intre cele doué lumi. Cá si cum ar fi voitu cá lumea apuséna si resariténa se fia separate, se nu aiba a face una cu alta immediatu. Miediunile (liniile de hotaru) ale Ungariei de cãtra Resaritu pãna susu la Galiti'a sunt manifestatiunea ulterióra a acestei idei. Transilvani'a (Ardélulu) este cetate. Ea este cetatea dela fruntarie a civilizatiunei apusene. Carpati de cãtra Apusu sunt mai multu numai dealuri, pintre cari civilizatiunea póte petrunde mai usioru preste siesurile si puste Ungariei, cá si intr'unu rezervatoru de ape. Din contra spre Resaritu si Miedia-di (spre Moldov'a si Munteni'a) se inaltia munti si piscuri, seninari repedi, ametitórié, rupturi de munti necalcati. Pare cá cineva ar fi scrisu pe acesti munti: „Pãna aici este Apusulu, de aici se incepe Resaritul“ (din Transilvani'a).

Dara civilizatiunea nu se opresce la miediunile trase dela natura. Astadi nici Oceanulu, nici Alpii, nici muntii Cordillerei etc. nu mai sunt o pedeca in calea civilizatiunei. Civilizatiunea nu se opresce nici sub muntii Transilvaniei. Oituzulu, Turnu-Rosiu, Tölgyes etc. sunt totu atâtea porti, care se deschidu spre Resaritu. Prin un'a din acestea porti (Temesiu-Predealu) avemu si pãna acum cale ferata.*) Calea ferata dela Semlin

*) „Nemzet“ a uitatu pe celelalte doué cali ferate Leopole-Cernauti-Jasi, apoi Orsiova-Vêrciorova, care ducutu in „Resaritu“.

destinata a se continuá prin Serbi'a inainte, are (dupa „Nemzet“) missiune universală. Nici Portile de feru nu voru mai potea se resiste la giganticele valuri ale civilizatiunei, care bate de multu la ele, si in fine le va si sparge.

Dara acésta opera mare a civilizatiunei se va intempla sub egid'a (protectiunea, influinti'a) magiara. Tractatulu dela Berlinu a incredintiatu pe Austro-Ungari'a cu regularea Portiloru de feru. Acésta missiune inse cade mai virtosu in partea Ungariei, din cauza cá ea taia in missiunea orientala a sa. Cele doué gubérne (din Vien'a si Budapest'a) s'au invoitu intre sine. Ungari'a ia initiativ'a si a pusu cá se se faca studie locale, pentru-cá se póta stá inainte cu planuri gat'a. Intr'aceea ministeriulu de esterne a inceputu a negotiá cu staturile riverane (Serbi'a, Bulgari'a, Romani'a). Ce e dreptu, intre planu si intre realizare mai este unu pasu largu. Cestiunea regularei are fire multe, pe care tóte trebue se le ai in mana. Canalulu dela Suez fusese proiectatu in dilele lui Mehemed-Ali (1830—40) si ce tardiu s'a terminatu. Cu tóte acestea „Nemzet“ asigura, cá in comparatiune cu alte intreprinderi colossali Portile de feru voru fi regulate cátu mai curendu;*) cá-ci monarchi'a nóstra, mai virtosu inse Ungari'a va realisá nesmintitu acelea planuri. Atunci apoi Dunarea va fi unu drumu de apa fara parechia, nu numai deschisu pentru civilizatiune, dara si pentru alu ei triumfu.

De aci incolo diariulu ministeriale se resfatia in fantasii tineresci dicédu intre altele, cá daca nu aru fi fostu Portile de feru, atunci dóra nu s'ar fi vediatu acelu mare contrastu intre Resaritu si Apusu, dóra lumea orientala (arabii, turcii etc. etc.) nu ar fi cuceritu tieri in Europ'a, si dóra civilizatiunea apuséna nu ar fi terminatu oper'a nivellarei in evulu mediu, apoi dóra ar fi prinsu radecini si in Orientu ideile apusene, ba dóra si éra dóra nu s'ar fi mai nascutu nici acea schisma bisericesca, care dupa diariulu ministeriale este totuodata schism'a civilizatiunei si procesu de divortiu intre Orientu si Occidentu. In fine totu dóra, daca nu éra pedec'a la Portile de feru, atunci Russi'a nicidecum nu ar fi castigatu in peninsul'a Balcaniloru acea mare influintia, de care se mai bucura si acuma.

Éca, asia se mai face istori'a in Ungari'a pãna in dio'a de astadi, cu dóra, cu póte si se pare. Asia daca nu erau Portile de feru si alte pedece, s'ar fi schimbatu cu totulu climele in Asi'a si in Europ'a, aru fi disparutu tóte essentialile diferentie de rasse, popórale si-aru fi uitatu istori'a cu tóte traditiunile loru si n'aru mai cunósce decátu pe cele magiare, in fine tóte midiulócele de vietuire de o varietate immensa, câte au influintia decisiva asupra caractereloru de popóra, aru fi fostu delaturate asia, cátu ómenii in Orientu si Occidentu aru cunósce o singura bucata buna si universală: carne si slanina cu ardeiu sau asia numitu papricasiu.

Ací inse nu se opresce fói'a oficiósa, ci merge cu mare curagiu inainte dicédu, cá erorile comisse prin natura si prin ómeni se voru indreptá preste puginu si acelu imperiu ce s'a perduto in evulu mediu se va recastigá; cá-ci oper'a recuceririi s'a inceputu, in cátu adeca Serbi'a se departa de Russi'a in proportiunea in care ea primesce idei apusene, éra daca se voru deschide Portile de feru, acelu procesu alu cuceririi prin Ungari'a si alu departarei de Russi'a va inaintá cu pasu acceleratu.

Dupa tóte acestea „Nemzet“ inchiaie asia:

Regularea Dunarei de josu va fi de mare importantia pentru Ungari'a nu numai cá mesura national-economica, ci totuodata si politica; cá-ci adeca, dupa a sa parere comerciulu lumei intre Resaritu si Apusu va trece pe cali ferate si pe Dunare prin Ungari'a si pe la Bpest'a, care va fi nu numai punctu de incrucirea caliloru ferate, dara

*) Unii credu cá in 10 ani.

si portu, emporiu, care se o prefaca in cetate universală asia, cá acea capitala a Ungariei va ajunge metropolea comerciulu europénu orientale si cá atare portatóre a missiunei magyare (s mint ilyen a magyar hivatás hordozója).

Spre a se ajunge acelea scopuri de o domnia universale pentru cinci milióne de suflete, diariulu magiaru mai pune si unele conditiuni pe care dóra ómenii le voru aflá prea modeste in Bucuresci, in Sofi'a, inca dóra si in Vien'a, in Belgrad si pe airea: adeca asupra intregi comunicatiuni comerciale cãta va trece pe uscatu si pe apa prin Ungari'a, acésta se aiba influintia decisiva (nekünk lesz döntő befolyásunk), ceea ce insémna curatu si respicatu dictatura. Totu asia tarifele Romaniei, Russiei etc. se fia compuse asia cum voru vrea ungurii, pentru-cá numitele tieri se nu póta face concurentia cerealiiloru unguresci. „Nemzet“ este mai multu decátu siguru, cá Ungari'a isi va ajunge acestea scopuri, precum se va ajunge si scopulu, cá monarchi'a austro-ungurésca se aiba influintia decisiva asupra intregi navigatiuni danubiane, ceea ce pretinde positiunea sa geografica si rangulu seu de statu mare. Ací apoi se întórce cãtra Romani'a, careia ii dice in tonu domnescu, cá de inaintea fapteloru implinite (?) nu'si póte inchide ochii, apoi ii amerintia dicédu: Logic'a acésta (a fapteloru implinite) va silí pe Romani'a cá se recunósca hegemoni'a (superioritatea, predominira) nóstra (a magiariloru) pe Dunare, daca nu o voru silí legile logicei simple.

Asia dara, totu dupa „Nemzet“ regularea Dunarei de josu va fi o fericire pentru Ungari'a atátu economicesce, cátu si politicesce, éra dio'a triumfala a civilizatiunei va fi totuodata serbatóre triumfala a politicei magiare.

Asia inchiaie desu numitulu diariu, si s'ar insielá ori-cine ar crede, cá acésta ar fi éca asia, numai opiniunea izolata a unui singuru diariu ungurescu. Mergeti in Ungari'a, la faci'a loculu si daca sciti se conversati cu ei, veti aflá dieci de mii ómeni de inteligentia superióra, carii cugeta intocma asia si nu se indoiescu nici pe unu momentu de reusita, cu atátu mai virtosu, cá-ci ei despretiuescu absolutu atátu facultatile spirituali cátu si poterile fisice (armate s. a.) ale staturiloru danubiane dintre Carpati si Balcani, ceea ce se dá pe faci'a la diverse ocasiuni chiaru si in Vien'a, in câteva diarie, cá si in unele cercuri superiori ale societatiei, in cátu se pare cá aru avea a face cu Esquimosi sau cu Indiani din Americ'a.

Din Galiti'a.

Arataramu in Nr. 44 cum in statulu Austriei federalismulu face óresicari pasi decisivi, spre a stórce drepturi nationali si provinciali dela sistem'a centralista absorbitóre. Este inse sciutu de alta parte, cá polonii in Galiti'a sunt pe partea loru mai centralisti si mai absolutisti faci'a cu rutenii, decátu a fostu vreodata celu mai absolutu sultanu turcescu in imperiulu seu. Doué popóra de aceeaasi origine cu dialectele loru fórté apropiate unulu de altulu, póta o ura seculara infocata unulu asupra altuia si isi facu tóte relele câte potu. Rutenii nici-odata nu uita barbar'a tirania a boierimei polóne, cu care au sugrumatu in totudeauna pe poporulu rutenu, precum nici selbaticele persecutiuni secularie din caus'a confessiunei si a ritulu resariténu. Polonii nu potu iertá ruteniloru, cá ei de candu se afla Galiti'a la Austri'a, intre tóte impregiurarile au tinutu la gubernulu centrale, dela care totu le mai cadea câte o sfarmitura de dreptu, pe candu dela poloni aveau numai lovituri de picioru; éra in an. 1846 candu aristocrati'a polóna sa revoltatu asupra imperatulu Austriei si rebeliunea loru a fostu sugrumata cu armele, atunci rutenii sateni duceau la colonelulu Benedek saci impluti cu capete de boieri poloni, pentru cari li se platiá

câte 10 fl. m. c. de unu capu; in fine polonii nu potu uitá, cá si rebeliunea lor delá Leopole in a. 1848 totu numai din caus'a si de fric'a rutenilor nu s'a potutu incinge preste tiér'a intréga, cá-ci generalii austriaci ajutati de ruteni n'au fostu siliti a'si impuciná óstea prin dislocari, ci au avut'o imediatu sub comand'a lor in punctele strategice principali si anume in capital'a Galitiei; asia s'a intemplatu cá polonii n'au potutu face cauza comuna cu ungurii spre a resturná monarchi'a austriaca din fundamentu, precum au voitu ei cu totii, ci au venitu la Ungari'a numai unu numeru fórte modestu de oficiari si alti poloni.

Situatiunea actuala in Galiti'a este asia, cá dupa-ce polonii luasera tóte mesurile pâna la cele mai infame, cá rutenii se nu póta alege in diet'a tierei nici-unu deputatu de increderea lor, acestia au potutu trece numai cá prin urechile acului pe 9 insi de ai-lor. Rutenii facu aprópe $\frac{1}{2}$ din numerulu locuitorilor Galitiei. Este inse de insemnatu acilea, cá jidovimea cea fórte númeroasa inca a lucratu mai preste totu in contra rutenilor. Dara prea bine dice „Sieb. d. Tageblatt“, cá prin acelea brutalitati cestiunea rutena inca totu nu a disparutu din Galiti'a. Se scie cu adevveratu, cá estermnarea acelei nationalitati e decisa de multu, sub pretestu fresce, cá rutenii aru avea aceeași limba cu muscalii si cá intr'o di fatala ei voru aluncéa la Russi'a. Dara apoi acésta maltratare si góna selbatica in locu de a'i infrená sau nimici, mai virtosu face pe ruteni cá se se apere pe viétia pe mórte si in fine se caute asilu in contra gónelor acolo unde'lu afla mai aprópe.

Destulu atáta, cá rutenii vediendu absolut'a impossibilitate de a'si mai apará interesele nationali, politice si chiaru drepturile confessionali in diet'a tierei lor, au decisu se faca si ei aceea ce a facutu poporulu romanescu in Transilvani'a si Ungari'a, se convóce adeca unu congresu nationale si se proteste in audiulu lumei. Comitétulu lor centrale a convocat congresulu pe 29 Juniu st. n. Proclamatiiunea sa de convocare suna asia:

„Fratiloru! Alegerile s'au terminatu; asia dara din 151 deputati ai dietei galitiane numai 9 insi sunt ruteni. Asia dara reprezentantii nostri nu voru fi in stare a esi cu vreo propunere sau interelatiune independenta in dieta. Diet'a va luá in desbatere afaceri de ale nóstre, inse fara confaptiunea nóstra. Din acésta cauza noi nu trebuie se ne lasamu pe dieta, ci e de lipsa cá se ingrijimu noi de noi. Noi trebuie se ne adunamu, pentru-cá se scapamu nationalitatea rutena de nimicire totala. De si ne-amu aflá intre conditiuni favorabili de existenta, noi totusi saracimu. In mani'a protectiunei ce se dá bisericeii nóstre prin legi si bulle, totusi manile profane comitu unu atentatu ateisticu in contra existentiiei sale, contra ritului nostru si a santirei serbatoriloru nóstre. Totu asia egalitatea de drepturi (politice si nationali) ne este garantata prin legi fundamentali, si totusi ni se calca adesea si cele mai sacre drepturi nationali. Noi portamu sarcini grele spre a sustiné representatiunile districtuali si scólele, voi inse sciti, cá ce folosu tragemu noi din acelea.

De si in principiu ar fi libertate de alegere, totusi numerulu alegatoriloru nostri actuali se miciorédia neinctatu, éra prin acésta suferé fresce si positiunea poporului nostru. O stare cá acésta este spre daun'a tierei si a statului.

Deci tóte acestea ne silescu pe noi, cá starea nóstra se ni-o cercetamu afara din dieta si se luamu concluse (hotariri) asupra positiunei nóstre. Permisu ne este noue cá se aratamu pe fačia, in adunari publice cátu de mari nedreptati ni se facu noue, si ce asteptamu noi dela gubernu. Pentru noi este o datorintia sacra a ne folosí de dreptulu acesta. Daca nu ne-amu folosí de acesta, amu comitte pecatu, adeca sinucidere. Comitétulu.“

Asia scriu, vorbescu si lucra in timpulu de fačia rutenii, dupa-ce de vreo 12 ani au cercatu tóte midiolócele de intielegere si impaciuire cu polonii si dupa-ce au vediutu si s'au convinsu, cá tóte au fostu indesiertu si cá de impaciuire nu mai póte se fia vorba. Se prea intielege si nespusu, cá press'a polóna din Galiti'a a si calificatu acea proclamatiune rutena cá unu actu de rebelliune; si acea impertinentia se citește in diariile polóne tocma in dilele candu vreo doi candidati de ai lor cu ocaziunea alegeriloru declara in adunari publice, cá celu din urma scopu alu poloniloru nu are se fia numai consolidarea autonomiei nationale in Galiti'a, ci de a dreptulu restaurarea regatului Poloniei. In adeveru impertinentia, mai alesu candu dicu polonii, cáafara din dieta nu e permisu

ruteniloru se'si manifeste dorintiele si dorerile lor. Si apoi ómeni cá acestia mai au fruntea cá se mintia in fačia Europei, cá ei lupta pentru libertate in contra Russiei! Ci daca este vorba de adevverata libertate cá bine universale, cuvenitu la tóte popórale, apoi in punctulu acesta nici cu o iotta nu sunt mai buni polonii decâtu muscalii.

Din Romani'a.

La Jasi solemnitatea desvelirei statuei lui Stefanu a esitu multu mai marétia decâtu se prevediuse dupa programa. Intr'aceea pâna ce voru veni alte sciri, reproducemu pe acestea:

— In diu'a de 5 Juniu st. v. s'a facutu inaugurarea statuei lui Stefanu celu Mare la Jasi. Unu programu specialu au anuntiatu amenuntele inaugurarii. Se dice cá comitétulu dirigentu ar fi decisu se invite la inaugurare pe câte unu tieranu alu comuneloru pe unde Stefanu celu Mare a facutu resboiu.

M. S. Regele, insoçitu de către d. ministru Chitiu si prefectulu de politie alu capitalei d. Radu Mihaiu, împreuna cu mai multi dñi din societatea inalta bucurescéna au asistatu la acésta mare serbare.

(„Telegrafulu“.)

— Aflamu cá Alteti'a Sa Alexandru, principele Bulgariei, reintorcându-se dela incoronare va visita pe M. S. Regele la Sinaia. Alteti'a Sa nu se va întórce in sa dela Petersburg de cátu pe la 10 Juniu.

(„Telegrafulu“.)

— M. S. Regele a fostu primitu pe la tóte garile pe unde s'a opritu de catra autoritatile din localitate si de unu publicu numerosu.

La Jasi, in gara, acei ce asteptau sosirea trenului regalu erau fórte multi. Strigate entusiaste au salutatu intrarea M. S. Regelui in gara.

La Buzeu Regele a fostu intimpinatu de dn. generalu Al. Anghelescu, éra la Bomanu de cátra dn. generalu Racovitia. Ambii s'au suitu in trenulu regalu, cu care au mersu pâna la Jasi.

— Orasiulu Jasi a datu Luni, 6 Juliu, unu banchetu delegatiloru diferiteloru localitati si societati. Regele au asistatu la banchetu.

— Mâne domineca, gubernatorulu militar alu Basarabiei va veni in Jasi, ca se salute pe Regele in numele Imperatnului seu.

— Conventiunea consulara, incheiata la 5 (17) Iunie 1881, intre Romania si Statele-Unite ale Americi, este apobata.

— Marti'a viitóre, 7 Iunie se va tiné la Curtea-de-Argesiu unu meetingu de tierani, convocat de d. deputatu tieranu, Dinescu.

Se voru ocupa, se dice, de reform'a electorala. Hotarirea ce voru lua se cam scie de pe acuma: ei se voru pronuntia in favórea sufragiului universalu.

Impartirea domeniilor Statului — daca nu si mai multu — la locuitorii rurali va forma de asemenea unu obiectu de discutiune.

Evenimente din afara.

In Albania sangele curge din nou. Câteva dile de armistitiu si incercarile lui Assim pasia de a indupleca pe arnauti se accepte conditiunile puse de Sultanulu, se si mai dea din teritoriulu lor la muntengrini, n'au reusitu intru nimicu. In 11 si 12 Juniu au fostu érași batalii crunte in strimtorile muntiloru, unde arnautii au sfarmatu doue bataliône turcesci, le-au luat si câteva tunuri, éra dupa scirile din urma venite pe la Cattaro si Budua pâna in 15 Juniu, generalulu Hafiz pasia cu trupele sale e inchisu asia, in cátu e téma cá va capitula, mai virtosu dupace se spune ca de siguru, cá in dilele din urma au decisu si arnautii mohamedani si arnautii gr. resariteni, cá se faca si ei cauza comuna cu arnautii catolici, se'si apere teritoriulu lor cu armele, precum l'au aparatu aprópe 500 de ani contra turciloru si doue mii de ani, adeca din timpuri, in care abia mai ajunge istori'a, contra altoru cuceritori. Arnautii recunosc superioritatea sultanului, si'i dau unu tribut óre-care; acésta inse nici de cum nu o intielegu ei asia, cá sultanulu se póta dona sau vinde la altii vreo bucatica din teritoriulu tierei lor, nici a le cassa autonomi'a si drepturile lor, scrise sau traditionali; cá-ci de câte ori s'au incercatu, ei totudeauna s'au aparatu cu peptulu, mai de multe ori, cu ani intregi au si invinsu in cele mai multe casuri.

Din Egiptu érași vinu sciri tnrburóse cá si in anul trecut. Locuitorii Egiptului nu voru se suferé domni'a angliloru si ceru mereu cá trupele Angliei se ésa din tiér'a lor. Intr' aceea Anglii au ingrijitu, cá in cursulu anului se se adune reclamatiunile toturor europeniloru cáti au suferitu daune in averile lor prin revolutiunea crunta, prin bombardarea Alexandriei si arderea ei, in fine prin resboiu pâna la capitularea egipteniloru si caderea in captivitate

a lui Arabi pasia si a celorulalti oficiari superiori egipteni. Acelea pretensiuni facute de catra vreo 9000 (noue mii) europeni se urca la sum'a enorma de 230 $\frac{1}{2}$ milióne franci. Dupa ce inse mai multe pretensiuni sunt exagerate preste mesura, adeca asia precum se pricepu a le face francesii, anglii, nemtii si altii, se crede ca tóta acea suma va fi scadiuta la 100 milióne franci (cam 46 milióne fl. v. a. dupa cursulu de acuma). Dintre suditti austro-unguresci s'au aflu 550 mai alesu comercianti, profesionisti, corabieri, cari inca ceru sum'a de 12 milióne franci. Sunt modesti, nepretentiosi austro-ungurenii intocma cá si anglii, francesii si cá toti europenii cáti nu potu trai in patri'a lor, ci ventura tieri si mari, alergandu dupa avuttii de milióne.

Asupra statului-maioru*).

Prin formarea comandamentelor si marelui statu-maioru alu armatei, punendu-su o basa statului-maioru, ne vomu încerca, dupa ce amu consultatu diferitti autori militari cari au scrisu asupra statelorumajore, a aratá rolulu acestui serviciu si conditiunile ce trebuie se indeplinésca oficiarii chiamati a'lu compune, spre a fi la inaltimea grelei misiuni ce li se impune si a de rezultatele la care se astépta armat'a si tiér'a.

Generalulu Thiébault, vorbindu de serviciulu statelorumajore se esprima ast-felu:

„Daca natur'a produce cate-odata ómeni de acei extraordinari, cari potu singuri comanda si conduce o armata, nu este mai puçinu adevveratu, ca este peste puterea omenésca de a puté coresponde in acelasiu timp meditatiuniloru ce cere unu comandamentu intinsu si amenunteloru cari se tñu de esecutiunea planuriloru si cari trebuiescu in fie-ce momentu a le modifica sau schimba“.

De aci vedemu o deosebire intre comandamentu, care apartine siefului, intre executiunea vointiei comandamentului, care apartine corpuriloru de trupa, si intre directiune prin serviciulu de statu-maioru.

Prin urmare putem da definitiunea cá: statele maiore au misiunea de a dirige in timpu de pace si de resboiu tóte partile intelectuale si materiale ale unei armate; éra organizati'a acestui serviciu are de scopu de a pune in ori-ce timpu la dispositi'a comandamentului, unu personalu alesu de oficiari, insarcinati a'lu secunda si a-i comunica gandirea sa la tóte organele ostirei.

Astadi efectivele armateloru fiindu fórte mari si prin urmare multu mai greu de condusu cá înainte, importanti'a statelorumajore a crescutu in proportie cu aceste efective si cu nouele elemente introduse pe fie-care di in art'a resbelului, de progresele continue ale sciintiei.

Armat'a fiindu formata pentru resboiu, lucrarile statelorumajore in timpu de pace, trebuie să aiba de scopu pregatirea resboiului.

Acésta pregatire coprinde 2 feluri de lucrari deosebite:

1. Lucrarile cari au de scopu, de a forma insusi personalulu armatei in prevederea resboiului.

2. Acele relative la studiulu diferiteloru teatre de resboiu, unde armat'a póte fi chiamata se opereze.

Lucrarile din categori'a 1 reclama concursulu tutuloru, de la siefulu supremu pâna la cadrele inferióre, totu personalulu armatei lucréza in vederea pregatirei pentru resboiu. In acésta parte a serviciului, statele-majore au misiunea de a pregati sub inspirati'a si directiunea comandamentului, tóte cestiunile care tñu de organizati'a, de instructia si de administrati'a armatei, si a face ca dispositiile comandamentului să fie intielese si executate de cele din urma grade ale ierarchiei militare.

A 2 categorii de lucrari e din contra de domeniulu specialu si exclusivu alu statelorumajore; de aceea forméza partea esentiala si cea mai de capetenie a atributiuniloru lor.

In tóte timpurile, resboele bine conduse au fostu precedate de recunósceri incredintiate la oficiari, ale caroru raporturi luminá pe siefulu armatei, asupra configuratiei terenului, usiurintiei de a executa

*) Sunt fórte serióse si grele acestea studie militare, pe care incepuramu a le publica si noi. Scimu bine cá nu prea multi au gustu mare pentru ele; dara de alte studie folositorie si de lectura beletristica ingrijescu in alte foi periodice. Noi aflaramu cu cale a cultiva si pe acestea, chiaru si in casu candu amu sci, cá din toti lectorii nostri nici $\frac{1}{10}$ parte nu le-arú citi. Va veni de siguru si timpulu acestora. N'avemu ce face; acésta este vechi'a nóstra convictiune, si pe câte dile vomu mai avea, totudeauna vomu repeti sententi'a comitelui Segur generalu-adjutantu alu lui Napoleonu si istoricu: „Pacea este visulu filosofiloru, resboiulu este istori'a omenimeii.“

marsiurile si bogatiile tiei ce trebuie se formeze teatru de operatie alu armatei. Astadi in sa la iutié'a cu care sunt conduse resbóele, nu mai sunt de ajunsu nisce mijlóce de informatii atatu de necomplete; resbóele ceru in timpurile nóstre a pregatire cu totul seriósá. Armatele moderne au atatea trebuintie, in catu pentru ale misca si hrani, trebuie profitatu de tóte resursele tiei prin care trecu. Pe de alta parte, progresele civilisatiunei au facutu se crésca intr'o astfelu de proportie bogatiile de totu felulu ale statelor, in catu numai nisce studii facute cu rabdare si fara intrerupere in timpu de pace, voru puté se dea comandamentulu elementele unui calculu aprópe exactu asupra valórii resurselor, ce o armata va puté intrebuintia in timpulu trecerii ei. Studiile topografice si statistice formédia bas'a studiulu unui teatru de resbelu, recunóscerile militare si istori'a sunt complimentele neaparate.

Ori-care ar fi situati'a politica si militara a unei natiuni in raportu cu a vecinilor ei, studiulu teatreloru de resboiu nu se va puté limita la frontier'a sa. Din punctu de vedere militar frontierile disparu, candu resbóele isbucnescu si studiile facute in timpu de pace trebuie se inlesnéscá mijlocele de a puté aplicá combinatiuni strategice atatu in exterioru catu si in interiorulu limitelor politice ale statulu; acésta mai cu séma in partea unde frontierele nu forméza nisce limite naturalé ale statulu, precumu forméza Dunarea la sudulu tiei nóstre.

O pregatire de acestu felu are avantagiulu de a garanta unei armate o putere ofensiva, pe care nu o va puté gasi in acelasu gradu in combinatii restrinse ce nu ar trece limitele teritoriulu nationalu. Astfelu in 1877 chiaru daca amu fi avutu cunoscintie detaliate despre tiér'a nóstra din punctu de vedere militar si statisticu, totusi nu ar fi fostu indestulátore armatei care a trebuitu se opereze peste frontiera.

Cu studiulu teatreloru de resbelu se léga intr'unu chipu fórté strinsu cunoscintia starei militare a tutuloru puterilor, pe care natiunea póte se le aiba intr'o di sau ca inamicu sau ca aliatu. Prin urmare trebuie cunoscuti sub tóte raporturile adversarii, cu cari probabilu amu avea se luptamu. Tóte aceste lucrari care presenta unu studiu intinsu, au devenitu unu elementu pentru pregatirea de resboiu, si daca grija cu care sunt stabilite, este o garantia de succesu, negligenti'a lor póte se face, cá armat'a se pérda jumătate din valórea ei, cá-ci nici-unu chipu de a face resboiulu, nu póte repara negligentiile din timpu de pace.

Astfelu Franci'a a platitu scumpu in 1870 nepregatirea ei de resboiu; pe candu din contra Germani'a in 66 si 70, multamita organizatiunei minunate a armatei sale, pregatita de statulu-maioru din timpu de pace intr'unu modu perfectu, a avutu de resultatu victoriile obtínute.

In armatele unde organizatiunea e neingrijita, numai unu omu de geniu ar puté se le scape in momentele critice. Asemenea ómeni fiindu inzeatrati de natura, cu imaginatie vie, cu putere de concepiune si in stare a luá hotariri repedi, chiaru daca nu ar dispune de mijlóce indestule, totusi voru puté se obtie succese, pentru-cá voru sci se combine mijlócele de cari dispunu in modulu celu mai ávantagiosu. Din nenorocire in sa, ómenii de geniu sunt rari si prin urmare nu se póte compta pe densii. De aceea sistemulu celu mai bunu si care duce cu sigurantia armat'a la succesu, consista in a avé o organizatiune perfecta, pentru a face fatia ori caroru eventualitati in casu de resboiu. Numai in acestu chipu, armat'a neavendu trebuintia se improvizese nimicu, va inlaturá greutati si perderi de timpu pentru pregatire. In fine se evite de a avé o organizare improvisata, care va trebui se fie de siguru neperfecta, constituinduse in conditii rele.

Prin urmare in timpu de pace trebuie se ne pregatimu pentru resboiu, cáci nimicu nu se improvizéza mai greu de cátu o fortia militara. Dejá trecerea de pe picioru de pace la picioru de resbelu cere destule operatii, si nu e de locu momentulu propice, pentru cá oficiarii insarcinati cu directiunea armatei se se puna la curentu si se capete obiceiulu misiunei lor in campania. Apoi pregatirea armatei pentru resboiu constituie o suma de lucrari morale si materiale, care ceru multi ani de perseverantia si de meditatie, si precumu astadi resbóele isbucnescu fara veste, trebuie ca ele se gaséscá nu numai organizati'a materiala complecta, mecanismulu armatei montatu cá o masina de precisiune, dar in sa se aiba oficiarii capabili si instruiti, cari se fie in stare a dirige armat'a. Este dar de prisosu de a gandi cá amu putea face resboiu cu óre-care siana de succesu, daca acestu resboiu n'a fostu studiatu dinainte in tóte detaliile. Bazele cunoscintieloru trebuincóse care servescu la pregatirea pentru resboiu, se potu resuma in urmatórele 2 puncte:

1. O cunoscintia aprofundata a topografiei, a cailoru de comunicatie, a statisticeii tiei si a statelor vecine.

2. O cunoscintia detailata a armatei nationale, a armatelor si a institutiunilor militare streine.

Culegerea si clasarea tutuloru materialelor care forméza bas'a acestoru studii, ceru unu lucru preparatoru ce trebuie facutu cu multa staruintia. Totu ce se petrece in streinatate din punctu de vedere militar, va trebui se face obiectulu unei noue serii de lucrari, spre a ne tiné la curentu de ori-ce perfectionari se facu in alte parti si a le aplicá si in armat'a nóstra. Aceste in sa numai daca sunt compatibile cu moravurile si puterile materiale ale statulu nostru. Publicatiile streine ne dau in mare parte, elementele acestoru lucrari; inainte in sa de a usa de ele, trebuiescu ce fie comparate si completate.

Informatiile cele mai variate si cele mai intinse n'au o valóre sigura, decâtu dupa ce au fostu controlate prin indicatiuni precise si culese la fati'a locului.

Recunóscerile din timpu de pace complectéza acestu studiu; cu ajutorulu lor ajungemu a lumina punctele inoelnice si a judecá valórea documentelor consultate. Aceste recunósceri executate, atatu in interioru cátu si in streinatate, presinta si avantagiulu de a imbogati cunoscintiele oficiarilor de statumaioru si ale desvolta aptitudinile lor pentru serviciu in resbelu.

Nu trebuie in sa se se opréscá aci studiile statelor-maiore, cercetarile din timpu de pace trebuiescu impinse mai departe. Candu unu teatru de resboiu e bine cunoscutu, trebuie complectatu studiulu seu, prin atatea proiecte de miscari ale trupelor, la câte potu da locu eventualitatile probabile.

Armatele operéza de preferintia in regiuni bogate si populate, unde potu trai cu usiurintia si a se misca cu iutié'a; obiectivele lor, atatu in ofensiva, catu si in defensiva, sunt ca se zicu astfelu, cunoscute dinainte; obstaculele naturale si artificiale marginescu zonele lor de operatie la regiuni hotarite si pentru fie-care din ele se potu din timpu de pace pregati studii de marsiu, respondiendu fie-care la unu scopu hotaritu si basatu pe o ipotesa de resboiu probabila.

(Va urmá.)

Procesu verbalu

alu comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, fluatu in sedinti'a dela 30 Maiu n. 1883.

Presiediu: Jacobu Bologa Presenti: P. Dunca, J. Popescu, Dr. II. Puscariu, V. Romanu, J. St. Siuluti, P. Cosma, Z. Boiu, E. Brote, D. Comsia. Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 35. Se presenta cererea ascultatoriulu de filosofia la universitatea din Clusiu Ioanu Albu, prin care se róga a i se conferi stipendiulu de 80 fl. menitu pentru studenti de agricultura in institutu dela Clusiu-Manasturu si remasu neconferitu. (Nr. exh: 104/1883).

Nefiindu comitetulu indreptatitu a dispune de stipendiile ficsate de adunarea generala pentru anumite specialitati, álfeliu de cumu s'a satoritu de acésta adunare; cererei nu se póte satisface.

Nr. 36. Directiunea despartimentulu IV (Sas-Sebesiu) prin adresa de dto 10 Aprilie a c. cere unu conspectu despre membrii asociatiunei, cari apartinu acelu despartimentu, cu scopu de a i se inlesni incassarea taxelor restante. Conspectulu cerutu fiindu expedatu din partea biroulu. (Nr. exh: 124/883).

Servesce spre sciintia.

Nr. 37. Josifu J. Moianu elevu la scól'a de sculptura in lemnu din Satulungu, stipendistu alu asociatiunei, cere a i se vota unu ajutoriu extraordinariu din positiunea votata pentru cheltuieli neprevédute. (Nr. exh: 129/883).

Nedisponendu comitetulu de sume menite spre acestu scopu, ajutorulu cerutu nu se acórdá.

Nr. 38. Directiunea scólei romane normale din Brasiovu multamiescu pentru „Studiile asupra constitutiunei romanilor“ de G. G. Meitani, trimise pentru bibliotéc'a scólei. (Nr. exh: 135/883).

Spre sciintia.

Nr. 38. Advocatulu Mateiu Nicola respondiendu la adres'a comitetulu de dto 9 Martie a. c. Nr. 91, arata ca, deórece actele privitóre la remasurile dupa Avr. Jancu si J. Jancu s'ar afla la oficiulu pentru ficsarea cunpetintieloru erariele din Clusiu, nu le póte trimite acumu, dar' ca in restimpu de vr'o 10 dile va indeplini acestu lucru. (Nr. exh: 133/883).

Comitetulu avendu in vedere, ca dela datulu de 8 Maiu alu adresei dlui avocatulu au trecut chiar 20 dile, fara ca actele se se fi prezentatu, si avendu in vedere, cá ratiociniile despre manipuliunea averei testate asociatiunei s'ar fi potutu asterne comitetulu independentu de alte acte, decide: a cere ca in restimpu de 10 dile actele respective se se presente cu atatu mai virtosu, cu cátu la din contra se voru face pasii necesari pentru a constringe pe numitulu dnu avocatulu la prezentarea datelor cerute.

Nr. 40. Cassariulu asociatiunei presenta spre ratificare contractulu inchiariu cu dlu Paulu Bacca, medicu de stau maioru i. p. ca chiriasiu alu locuintiei

parterre din cas'a asociatiunei de sub Nr. 8 Strad'a Morii. (Nr. exh: 137/883).

Contractulu se ratifica in tectulu prezentatu de cassariu, avendu unu exemplariu a se estrada chiriasulu, ér' celalaltu a se conserva la cassa.

Nr. 41. Dlu Beniaminu Densusianu, vicariu foraneu din Hatiegu, insciintéza, cá a expedatu la adres'a asociatiunei o colectiune de mai multe jurnale romane, pentru inmultirea de carti ale asociatiunei. (Nr. exh: 138/883).

Spre placuta sciintia, avendu a se multiami daruitoriulu, ér' jurnalele a se folosi pentru complectarea colectiunei de jurnale ce se afla in biblioteca asociatiunei.

Nr. 42. Dlu George Baritiu, presenta prin adres'a sa de dto 30 Maiu a. c.

a) 90 exemplarie din carticic'a „Ajunulu nascerei Domnulu“ de J. M. Riureanu, daruite de auctoru, cu scopu ca comitetulu asociatiunei se le distribue ca premii la elevii din scóelele populare romane de ambele confessiuni;

b) 8 exemplarie din scrierea dlui G. Sionu: „Notitie despre Bucovina“ designate de auctoru a fi distribuite la bibliotncile instituteloru nóstre romanesci.

c) „Cursu de fortificatiunea passagera“ de Gr. Crainiceanu, opu premiatu de academi'a romana din Bucuresci, 2 tomuri textu, 2 tomuri atlasu, Bucuresci 1881 si 1882 si o „Disertatiune asupra adeveratei origine a limbei dacoromane“ de G. Ioanidu 1 fasc.

d) Actulu de fundatiune alu scóleloru nationale romanesci din Brasiovu si legatele lui Ioanu Juga de Baci'a, in 15 exemplarie, donate de Constantinu J. Juga pentru a fi distribuite membriloru comitetulu asociatiunei. (Nr. exh: 141/883).

Spre placuta sciintia, avendu a se multiami daruitoriloru. Cu distribuirea cartiloru donate, dupa retinerea exemplarielor necesarie pentru bibliotec'a asociatiunei, se insarcinéda biroulu.

Nr. 43. Vasilie Grama, din Rotbav, invetiace lu de cojocaria, se róga pentru unu ajutoriu in bani. (Nr. exh: 140/883).

Tóte ajutórele menite pentru meseriasii, fiindu distribuite, cererei nu se póte satisface.

Nr. 44. Apropiindu-se terminulu pentru tinerea adunarei generale a asociatiunei din acestu anu, si conformu conclusulu de sub Nr. 51 alu adunarei generale din Deesiu, avendu a se ficsa dio'a intrunirei adunarei generale in cointelegere cu comitetulu despartimentulu Brasiovu,

Biroulu e insarcinatu a face pasii necesari pentru indeplinirea conclusulu amintitu alu adunarei generale.

Nr. 45. Secretariulu alu II-lea Dr. D. P. Barcianu, presenta raportulu seu despre executarea conclusulu de sub Nr. 117 de dto 22 Augustu 1882, in privinti'a cumparerei cartiloru amintite in acelu conclusu, spre care scopu i s'au predatu 100 fl. v. a. alaturandu la acestu raportu si conturile sale date in suma de 104 fl. 22 cr.

Cartile fiindu predate bibliotecariulu. (Nr. exh: 143/1883).

Raportulu se ia spre sciintia, avendu a se avisa la cassa spre platire la adres'a susunumitulu secretariu alu II-lea sum'a de 4 fl. 22 cr. cari s'au anticipatu din parte 'i preste sum'a de 100 fl. pusa la dispositiune prin conclusulu amintitu.

Sibiiu d. u. s.

Jacobu Bologa m. p.,
v-pres.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secret. alu II-lea

Autenticarea acestui procesu verbalu se concrede dloru: Popescu, Dr. Puscariu, Romanu.

S'a cetitu si verificatu.

Sibiiu in 1 Juniu 1883.

V. Romanu m. p., Dr. II. Puscariu m. p.,
J. Popescu m. p.,

Concursurile Academiei romane.*)

I. Premiulu Nasturelu-Herescu seri'a B. de 4000 lei destinatu celei mai bune carti in limb'a romana cu continutu de ori-ce natura, tiparita dela 1 Ianuariu 1883 pana la 31 Decembre 1883.

II. Premiulu statulu Eliade-Radulescu de 5000 lei pentru cea mai bogata colectiune de arii vechi populare romane.

III. Premiulu Lazaru de 5000 lei pentru cea mai buna carte in limb'a romana cu continutu scientificu, tiparitu dela Ianuariu 1883 pana la 31 Decembre 1883, sau pentru cea mai importanta inventiune scientifica facuta in decursu de doi ani precedenti premiarei.

NB. Concurentii la aceste premii voru binevoi a trimite la cancelari'a Academiei romane in Bucuresci — palatulu universitatiei — operele lor, cari voru fi in conditiunile de timpu aci insemnate, in câte douespriediece exemplare, pana la 31 Decembre 1883.

Concursuri viitóre.

IV. Marele premiu Nasturelu-Herescu de 12000 lei se va decerne in 1885.

V. Premiulu statulu Lazaru de 5000 lei, pentru: Studiu asupra agriculturii, industriei si comerciulu in Romani'a, se va decerne in 1885.

VI. Premiulu Alexandru Jonu de 4000 lei, pentru: Istori'a Romaniloru in Daci'a-traiana, dela

*) Acésta publicatiune pórtá marc'a postei din Bucuresci din 12 Juniu st. n. Red.

Aurelianu până la fundarea principatelor Moldov'a si Tiér'a muntenésca, se va acordá in 1887.

NB. In privinti'a premiilor Nasturelu-Herascu de sub Nr. I. si IV. se punu in cunoscinti'a publicului urmatóriele dispositiuni din codicilele repasatului intru fericire C. Nasturelu-Herescu:

Premie pentru opere publicate.

„In totu anulu societatea academica romana va avea a premiá din veniturile fondului Nasturelu o carte tiparita originala, in limb'a romana, care se va socoti de cátra societate cá cea mai buna publicatiune aparuta in cursulu anului.

Aceste premie voru fi de doue specii:

1. In trei ani consecutivi de a rendulu se va decerne câte unu premiu de 4000 lei n. Patru mii lei, minimum, la cea mai buna carte aparuta in cursulu anului expiratu;

2. Éra in alu patruea anu se va decerne câte unu premiu ficsu de lei 12,000, carele se va numi „Marele premiu Nasturelu“, operei, care va fi judecata cá publicatiunea de capetenia ce va fi aparutu in cursulu celor patru ani precedenti. Acestu premiu nu se va decerne unei lucrari care va fi obtinutu dejá unulu dintre premiile anuale, decâtu defalcandu dintr'insulu valórea premiului precedente.

Operele care se voru recompensá cu acésta a dou'a serie de premii, voru tractá cu preferintia despre materiile urmatórie:

a) Scrieri serióse de istoria si sciintiele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingatóre de istori'a tieriloru romane;

b) Scrieri de religiunea ortodoxa, de moral'a practica si de filosofia;

c) Scrieri de sciintie politice si de economi'a sociala;

d) Tractate originali despre sciintiele exacte;

e) Scrieri enciclopedice, precum dictionare de istoria si geografia, in cari se intre si istori'a si geografi'a Romaniei; dictionare generale sau partiale de sciintie exacte, de arti si meserii, de administratiune si jurisprudentia, si alte asemeni lucrari utile si bine intocmite;

f) Carti didactice de o valóre insemnata, cá metodu si cá coprinu;

g) Dictionare limbistice in limb'a romanésca, mai alesu pentru limbele antice si orientale, adeca limb'a latina, elena, sanscrita, ebraica, araba, turca, slavona vechia si altele;

h) Publicatiuni si lucrari artistice de o valóre seriósa, adeca relative la artele plastice, architectura, pictura, gravura si chiaru opere musicale serióse, pe cari aceste tóte societatea academica romana le va putea apretiá atunci, candu 'si va intinde activitatea ei si asupra toturoru materiiloru de Bele-arti;

i) Scrieri de pura literatura romana, in prosa si in versuri, precum poeme, drame si comedii serióse, — mai alesu subiecte nationale — si orice alte opere de inalta literatura. Acestora mai cu séma asiu dori se se acóde „Marele premiu Nasturelu“ candu voru fi judecate cá avendu unu meritu cu totulu superioru, spre a se dá astfelu o incuragiare mai puternica desvoltarei literaturii nationale.“

La acestea se mai adaogu urmatóriele dispositiuni luate de Academia:

1. La concursulu acestoru premie se potu presentá si opuri preinnoite in noue editiuni, cari se voru fi retiparitu in cursulu anului de autori in viétia.

2. Dupa coprinderea chiaru a testamentului, traductiunile din limbi straine sunt escluse dela concursu; se va face inse esceptiune pentru acele traductiuni de pe opuri straine classice cari:

a) sau prin dificultatile invinse ale unei perfecte reproduceri in versuri romanesci, voru constitui adeverate opuri literare ale limbei romane;

b) sau prin anexarea de elucidari si de note scientifiche, cu totulu proprie traducatoriului, isi voru fi insusitu meritele unoru lucrari originale in limb'a romana.

3. Cartile premiate de academi'a romana din alte fonduri ale sale, sau cele tiparite din initiativ'a si cu spesele ei, nu potu intrá la concursu pentru premiile Nasturelu din seri'a B.

4. Premiile Nasturelu din seri'a B. se potu acordá nu numai unoru opuri complete, ci si partiei unui opu tiparitu in cursulu anului, cu conditiune inse, cá acésta parte se fia de valórea si de intinderea unui volumu si nu de alu unei simple fascióre (minimum 400 pag. formatu 8-vu garmond).

5. Premiarea unei parti a unui opu la unu concursu anualu nu impedece premiarea unei alte parti a aceluiaasi opu la unu concursu posterioru.

6. Opurile anonimesi pseudonime voru putea

fi admise la concursulu cartiloru tiparite, éra autorii lor, spre a primi premiile acordate, voru trebui se justifice proprietatea lor.

Sciri diverse.

— (Verificarea listelor electorali) este la ordinea dilei in totu coprinu si tieriei. Toti alegatorii au chiaru dupa liter'a legii, dreptu de a reclamá nu numai pentru sine, ci si pentru oricare altulu, daca se afla stersu pe nedreptu din lista, sau in contra celor cari sunt trecuti intre alegatori fara nici-unu dreptu. Avemu sciri din trei parti, cá éra si se facu misieli. Acuma se vedemu activitatea cluburilor municipali si electorali. Voru lasá ele cá se tréca terminulu?

— (Sciri economice). Septeman'a intréga inainte de Rosalii avuramu totu timpu frumosu si caldurosu fara nici-o plóia in totu tinutulu acesta si lucrulu de campu a inaintatu fórte bine. In gradini si lunci inchise, in care se cosesce si de trei ori, s'a facutu fenu multu si prea frumosu; sapatulu papusioiului inca a inaintatu pe unde pamentulu nu apucase a prinde scórtia grósa si tare din caus'a caldurei prea mari. In dio'a 1-a si a 2-a de Rosalii a picuratu câte puçinu; eri a trei'a di plouà ceva mai multu, ceea ce si doriá toti locuitorii.

— (Éra statariu). In urmarea unui raportu oficiosu alu prefecturei, ministeriulu a publicatu din nou statariulu in comitatulu Somogy locuitu aprópe intregu de magiari. Din acelu raportu se vede, cá banditii (talchari dela drumuri) si asasinii in câteva septemani incepundu dela unu bietu notariu anume Emericu Tollacs, au omoritu la mai multe locuri 14 persóne, au spartu si depredatu bolte si alte locuintie la optu (8) locuri, s'au furatu dela 14 locuri 41 cai si in alte 13 casuri 94 porci. Scurtu, securitatea publica este periclitata in gradulu supremu. Tribunalulu estraordinariu e compus din 1 presedente, 4 judecatori ordinari, 1 suplentu, 1 notariu si 1 altu suplentu; fureile sunt gat'a. De altumentrea comitatulu Somogy stá din vechime in renumele celu mai reu din tóta Ungari'a. In cei 10 ani ai absolutismului s'au spendiuratu si impuscatu din acelu districtu la 300 de banditi si asasini. Ce mai civilisatiune aru duce aceia in Orientu, daca aru mai fi in viétia; precum vedemu inse, au remasu din ei sementia fórte bogata de civilisatiune.

— In 27 Maiu a. c. junimea romana din Dev'a a arangeatu o petrecere de véra in favorulu bisericeii gr. or. totu din Dev'a.

Cu acésta ocaziune au incursu, parte din pretiulu de intrare cu suprasolvirile marinimóse, parte prin contribuii benevole si din alte parti, cu totulu 228 fl. 92 cri v. a., din care suma subtragendu spesele obvenite de 71 fl. 92 cri v. a., resulta unu venitu curatu de 157 fl. v. a., care suma e destinata spre continuarea lucrului de zidaria la mentionat'a bisericu.

Suprasolvirile sunt urmatóriele: dela domnii: H. Bermann 1.—, George Bárdosi 3.—, Ilar. Bontiloviciu —.30, Julianu Kacsinka —.60, Justu Moldovanu —.60, Gustav Frank —.60, Szöllösy Imre —.20, Unu credintiosu —.60, Fr. Tajtsek —.20, Joanu Ilic —.20, Lazar Farkas —.60, Ivanu Motiu —.60, Fr. Gyárfás —.60, Szentiványi —.20, Eduard Pöschl —.60, George Popu 1.—, Márkossy —.20, J. Imets —.60, M. Kenderesy —.60, Ant. Mihálovits —.60, B. Corvinu —.40, Lázár György 1.—, A. Kiss —.60, Miklos Lajos —.60, Isaie Moldovanu 1.—, Dr. L. Petco 1.—, Fr. Zeitler —.60, Seiger jun. —.20, Kovács N. —.30, Dr. Balogh —.60, Moga —.60, Boross Elek 1.—, A. Olariu —.60, Joanu Lazariciu 1.—, Dr. Horváth 1.—, J. F. Nádasdy —.60, J. Papiu 1.—, A. Riszto 1.—, ved. S. Laufer —.40, L. Oradeanu —.60, P. Cosma —.10, Carolu Hidvégi —.60, Fr. Planer —.60, Grünwald —.60, P. Issekutz —.40, Reichl —.25, F. H. Longinu 1.—, Schocander —.20, G. Lukáts —.20, N. Costea —.60, ved. I. Alsó —.60, A. Czura —.60, A. Szöts —.20, Kibédi —.20, J. Stoica 1.—, Fr. Dobai —.60, G. Vraciu —.60, N. Rotis 1.—, George Nicóra 4.—, N. N. —.20, Naláczsi —.60, Sim. Horváth 2.—, A. Váradi 1.—.

Din alte parti ni s'au tramisu, si anumitu din Hunedór'a dela dn. Avramu Pacurariu 1.—; din Sacarembu, dela dnii P. Pisó 1.—, S. Pisó sen. 3.—; din Sibiu, prin p. o. Dómna Johanna Badila, dela p. on. dni si dómne: Maria Badila 1.—, Maria Hanea 1.—, Aurelu si Minerva Brote 2.—, Eugeniu si Agnes Brote 2.—, Josephina Racuciu 1.—, P. Cosma 1.—, Sylvia Barcianu 1.—, Ana Moga 1.—, George Dima 1.—, Petru Dragits 1.—, Maria Cosma 1.—, J. G. Baritiu 1.—, Octavianu Rusu 1.—, Irene Trombitás 1.—, A. Siulutiu 1.—, Br. Popp 1.—, M. Rosca 1.—, Radu Balasi 1.—, Elena Popescu 1.—, E. Macelariu 2.—, V. Romanu 2.—, Johanna Badila 2.—.

Din Simeri'a dela dn. N. Sinc'a 1.—.

Din Zarandu prin p. o. dn. Franciscu Ulain, dela p. o. dn. Fr. Ulain 3.—, A. Karásoni 1.—, J. Pataki 1.—, J. Körmendi —.50, J. Porsch —.50, C. Costi 1.—, V. Damianu 1.—, Nicolau Fugata 1.—, J. Kutyán —.50, G. Bogdanu —.40, G. Parau 1.—, S. Piso 1.—, L. Brádi 1.—, Sacarianu —.50, N. Dionisiu 1.—, P. Trutia 1.—, T. Papp 1.—, Silviu Borfa —.40, Oblt. Cucu 1.—, J. Stojka —.50, J. Bubenik 1.—, J. Adamovits —.50, J. Russu —.50, P. Gligor 1.—, J. Tisu —.50, A. Zeyk —.50, Onitiu —.50.

Comitetulu arangiatoriu, cuitandu astfelu sumele de suprasolviri si contribuii marinimóse, isi tñe de cea mai santa datorintia a multiami, multu st. domni si dómne pentru benevolele ajutóre destinate intru infrumietierea casei Domnului, precum si celorualti participanti la acea petrecere, cari cu presenti'a lor ne-au onoratu, ceea ce ne rogamu a fi luat la cunoscintia. Deva, la 17. Juniu 1883. st. n.

Pentru comitetulu arangiatoriu:

Alesandru L. Hosszu. Alesandru Moldovanu.

— (Multiamita publica). Obtinendu eu subscrisulu decretulu de calfa de mesaria, 'mi tñu de datorintia a'mi esprimá cea mai viua recunoscintia si multiamita prea onor. comitetu alu Asociatiunei trans. pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu pentru ajutoriulu de 25 fl. v. a. intinsu mie pe cei 4 ani de invetiamentu dela societatea „Transilvani'a“ din Bucuresci. Dupa aceea preaon. dn. capitanu in pensiune Joanu Bradu, care in decursu de 4 ani a suplinitu in casuri grave pe curatorulu meu si mi-a usioratu sórtea in dilele negre. Nu mai puçina multiamita si recunoscintia datoiescu curatorelui si parintelui meu spirituale respective on. dn. Petru Florianu parochu in Racovitia, care cá unu adeveratu parinte a ingrijitu de viitoriulu meu si m'a sprijinitu cá pe unu pupilu in cei 4 ani de invetiamentu si mi-a datu povetiele de lipsa.

Racovitia, in 14 Juniu 1883.

Nicolau Comsia, calfa de mesariu.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

16 Juniu st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	312.60
Societatea „Daci'a-Romania“ (300 l.)	404.—
Banca Romaniei (500 l.)	203.—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	—
Rent'a romana 1875 5%	90.—
Rent'a romana amort. 5%	97.—
Rent'a romana (Ruralu conv.) 6%	99.—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7%	104 —
Creditu fonciaru ruralu 5%	91.—
Creditu fonciaru urbanu 7%	100.—
Creditu fonciaru urbanu 6%	92.—
Creditu fonciaru urbanu 5%	88.—
Obligatiunile Casei Pens.	222.—

Actiuni:

Inprumutulu Stern 7%	—
Inprumutulu Oppenheim 8%	—
Inprumutulu Municipal 8%	91 ³ / ₄
Inprumutulu orasiului Bucuresci cu lose	30. ¹ / ₄

„FURNIC'A“

(166)

cassa de economii in Fagarasiu.

Dupa-ce in adunarea generala constituanta din 15 Juniu a. c. s'au votatu statutele societatiei, spre a'si poté societatea incepe activitatea, sunt provocati prin acésta domnii actionari, cá in terminu de 30 de dile dela adunarea generala, adeca până la 14 Juliu a. c. st. n. se binevoiésca a platí a dou'a rata cu câte 20 % de fiacare actiune, la man'a dlui cassariu Nicolau Cosgarea in Fagarasiu.

Fagarasiu, in 16 Juniu 1883.

Ales. Micu, Iliariu Duvlea, Nic. Cosgarea, pres. notariu. cassariu.

Ingrijitu si tristu

privescu multi bolnavi in viitoriu, din cauza cá ei pana acum tóte le-au intrebuintiatu fara succesu. La toti, éra mai virtosu la cei ce suferu asia, li se recómanda cu totu adinsulu citirea carticelei „Der Krankenfreund“, cá-ci in aceea voru gasí dovedi de ajunsu, cá si cei greu bolnavi au aflatu vindecare, daca au intrebuintiatu mijlóce nimerite, sau celu puçinu alinare mare in acele. Tramiterea lui „Krankenfreund“ se efectuédia prin K. G. o-risckek's Universitäts-Buchhandlung Wien I Stephangasse 6 asia, cá comendatorulu n'are alta cheltuéla decâtu 2 cri pentru o carta postale. (133) 14—14

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu. Tipariulu lui W. Kraft.